

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie *Ambtelijke praktijk*

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd *Sprekend verleden*

MEDITATIE

Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem [1 Joh. 4:9].

Het is al flink wat jaren geleden. Het was nog in de tijd dat ik verbonden was aan de gemeente van Rotterdam-Kralingen. We woonden toen in de wijk Ommoord. Langs de A20, bij de afrit naar dat stadsdeel en naar Capelle aan den IJssel, stond een metershoge reclamezuil. Er was wat bijzonders aan dat grote reclameobject. Wat was het bijzondere? De boodschap! Een opmerkelijke boodschap. Maanden achtereen was het daar te lezen. In manshoge letters: "God is liefde!" Een onbekende financier had er voor gezorgd. Hij wilde kennelijk dat deze boodschap gelezen werd door de vele duizenden die er dagelijks langs reden. En zo gebeurde het ook. Ongetwijfeld.

Er zou best wat over te zeggen zijn. Over zo'n anonieme evangelisatie-actie. Moet dat echt zo? Maar ondertussen stond daar toch maar dat kleine zinnetje: God is liefde! Een kostbaar woord uit de Bijbel. Een woord van de Heere Zelf. De apostel Johannes zegt het heel wat keren in deze brief van hem: "God is liefde!"

In onze tekst wijst hij de bron van die liefde aan. Die is bij Hemzelf. Die liefde behoort zelfs tot Zijn eeuwige deugden. Ook wijst hij het voorwerp van die liefde aan: óns. De Heere betoont die liefde aan ons, schrijft Johannes. Ze is liefde jegens ons. Wie zijn die ons? In zijn evangelie zegt dezelfde Johannes: dat is de wereld. De wereld die in de boze ligt. Verloren mensen, zij vormen het voorwerp van Gods liefde. Johannes heeft het ook over de openbaring van Zijn liefde. Waarin bleek ze? In de zending van Zijn Zoon. Van Hem die komen zou om te zoeken en zalig te maken die verloren is. En ook wijst hij op het doel, het oogmerk van die liefde. Het is "opdat wij zouden leven door Hem."

Ik zou in deze overdenking willen volstaan met iets te zeggen over de aard van Gods liefde. Waardoor kenmerkt ze zich?

Gods liefde is *eeuwige liefde*. "Hierin is de liefde geopenbaard..." Dat betekent, dat ze ergens vandaan komt. Ze komt bij God vandaan. Ze komt uit de eeuwigheid vandaan. Gods liefde begon niet pas toen Hij Zijn Zoon gezonden heeft. Nee, God is liefde - en daarom zond Hij Zijn Zoon. Gods liefde is even eeuwig als dat de drie-enige God Zelf eeuwig is. De wortels ervan liggen in de diepte van de eeuwigheid.

Als Gods liefde eeuwig is, dan ligt de zaligheid van Gods kerk ook vast en veilig. Ze dateert niet van gisteren. De Heere handelt niet impulsief. Hij betoont Zijn liefde niet op grond van invallen of luimen. Nee, ze is bestendig en vast. De poorten der hel zullen Zijn gemeente dan ook niet overweldigen: "Eer ik nog werd geboren / eer Gods hand die alles schiep / mij uit niet tot aanzijn riep / had Zijn liefde mij verlo-

ren..." Milde handen, vriendelijke ogen zijn bij Hem van eeuwigheid!

Gods liefde is ook *vrijwillige liefde*. De liefde van de Heere is niet ontstaan uit plicht of onder dwang. Maar geheel oorspronkelijk bij God vandaan. Ze is niet opgewekt door iets of iemand buiten de Heere. Lees het volgende vers eens: "Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening van onze zonden." Nadrukkelijk zei de Heere Jezus het tot Zijn discipelen: "Gij hebt Mij niet uitverkoren, maar Ik heb u uitverkoren..." En denk eens aan het woord van de profeet Hosea, namens de Heere: "Ik zal u vrijwillig liefhebben!" Gods liefde welt op uit Zijn eigen wezen. Door niets buiten Hem veroorzaakt. Hij heeft lief, omdat Hij liefheeft. Dat is het geheim. Zelfs het offer van Golgotha heeft God niet tot liefde opgewekt en bewogen. Het is juist andersom: omdat God liefhad, schonk Hij Zijn Zoon, en gaf Hij het offer van Zijn Zoon. Nu rust Gods liefde enkel in Zijn vrijmachtig welbehagen, in vrije verkiezing. "Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen..."

Gods liefde is ook *onberouwelijke liefde*. De Heere zal er niet op terugkomen. Hij is God en niet een mens dat Hij liegen zou of dat het Hem berouwen zou. Wat uit Zijn mond gegaan is, is vast en onverbroken. Hij houdt Zich aan Zijn eigen voornemen. Zijn raad zal bestaan en Hij zal al Zijn welbehagen doen!

Wat een tegenstelling met ons, mensen! Wij zijn dikwijls onbetrouwbaar. Op ons, mensen, kun je niet altijd aan. Maar zo niet de Heere. "Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen!", zegt de Heere, uw Ontfermer. Die Hij liefheeft, die heeft Hij eindeloos lief.

Gods liefde is ook *genadige liefde*. Toen de Heere Zich Zijn liefde voornam, toen wist Hij dat Zijn schepsel in zonde zou vallen en in opstand tegen Hem zou komen. Maar het heeft de Heere er niet van weerhouden om te besluiten tot de betoning en de openbaring van Zijn liefde. En nu is het die eeuwig, vrijwillige, onberouwelijke, genadige liefde, die de Heere heeft geopenbaard in de gave van Zijn Zoon. Gode zij dank voor Zijn onuitsprekelijke Gave.

Deelt u ook in dit adventsgeheim? Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. God is liefde!

J.M.J. Kieviet

Tornado

Het is al jaren geleden dat ik bij een huwelijksgesprek met twee serieuze jonge mensen de vraag kreeg: 'Dominee, kun je in deze tijd eigenlijk nog wel kinderen krijgen en christelijk opvoeden?' Ze liepen met de vraag of dat wel verantwoord is, vooral met het oog op die kinderen zelf. Ons volk is immers compleet heidens geworden en de wereld is zo verleidelijk. De zonde is zo machtig en de duivel krijgt zoveel ruimte. Een christelijke opvoeding is bij voorbaat eigenlijk al gedoemd om te mislukken. Want velen haken af, kerken lopen leeg, de Bijbel wordt belachelijk gemaakt enzovoorts. Hoe kun je in zo'n wereld en in zo'n tijd nog kinderen christelijk opvoeden? Laten we eens kijken naar Obadja.

Van hem lezen we in vers 3: Obadja was de HEERE zeer vrezende. Daar moeten we niet overheen lezen. Want er is verschil tussen het vrezen van de Heere en het zéér vrezen van de Heere. Bij de één ontwikkelt de genade immers verder dan bij de ander. En daarom spreekt de Schrift over zwak geloof en over sterk geloof. Obadja was een kind van de Heere. Hij was wedergeboren, hij kende de bekering en kende het geloof. Maar we mogen uit dat woordje 'zeer' afleiden, dat Obadja een teer genadeleven kende. Het ging hem er niet om, dat hij zo af en toe eens een bemoediging mocht ontvangen, nee Obadja zocht elke dag de gemeenschap met God.

In zijn leven heeft zijn naam diepe betekenis gekregen. Want wat betekent de naam 'Obadja'? In het Hebreeuws staat er: Obad-jahu. En Jahu, dat is een afkorting van Jehova. En Obad-jahu, dat betekent: knecht van Jehova. Die naam heeft Obadja gekregen van zijn ouders, toen hij besneden werd. En dat was dus in een tijd van verval, van opkomende baäldienst. Toen hebben zijn ouders toch vastgehouden aan de dienst des Heeren en hun kind geen naam gegeven uit de wereld, zoals je dat ook vandaag nogal eens tegenkomt. Dan krijgen kinderen namen van filmsterren of popsterren. En zo moet je ze dan dopen, met een naam uit de wereld.

Maar zo deden de ouders van Obadja niet. Ze hebben hun kind niet Obadbaäl genoemd, maar Obadjahu. 'Knecht van

Jehova'. Want niet baäl, maar Jehova is God in Israël.

En waar kwam dat vandaan? Dat Obadja die naam kreeg en zo werd opgevoed? En dat hij zelf de Heere van kindsaf aan mocht vrezen? Dat geheim lag niet in Obadja, en dat lag ook niet in zijn ouders. Maar dat geheim lag in datgene wat Paulus noemt in Romeinen 11. Daar gaat het over de tijd van Elia en Obadja. 4 Maar wat zegt tot hem het Goddelijk antwoord? Ik heb Mijzelf nog zeven duizend mannen overgelaten, die de knie voor het beeld van Baäl niet gebogen hebben. 5 Alzo is er dan ook in dezen tegenwoordigen tijd een overblijfsel geworden, naar de verkiezing der genade.

Paulus zegt: er is in elke tijd een overblijfsel. Wat betekent dat? Dat wijst op een landschap wat bijvoorbeeld door een tornado is getroffen. Het meeste is door de vreselijke storm verwoest. Maar hier staat nog een huisje, en daar staat nog een boom. Het overblijfsel.

En zo is het ook geestelijk. De tornado van de baäldienst had het geestelijke leven grotendeels verwoest. Maar er waren er toch nog 7000 die staande mochten blijven.

En daar hoorde Obadja ook bij. Dankzij Gods genade, vanuit zijn soeverein welbehagen. Het was zijn vrijmachtige verkiezende genade, die zichtbaar werd in Hem Die ook Obadja heet, of –iets anders gespeld: Ebed-Jahweh, de Knecht des Heeren. Alleen om Wie Christus is geweest en om wat Hij heeft gedaan, daarom kon het in het leven van Obadja gaan zoals het gegaan is.

En dat is precies hetzelfde waarom het vandaag nog zo is of kan worden. We leven in een tijd die geestelijk net zo boos en bang is als de tijd waarin Obadja leefde. Maar omdat God ook nog Dezelfde is. En omdat Christus gisteren en heden Dezelfde is en tot in eeuwigheid, daarom zullen er ook vandaag nog Obadja's zijn. Daarom kunnen ouders nog kinderen opvoeden temidden van een krom en verdraaid geslacht. In biddend opzien tot God. En al zijn er duizend zorgen en duizend doden. Maar de tijd kan zo donker niet zijn, of de Heere wil op het gebed een christelijke opvoeding zegenen.

Maar 's HEEREN gunst zal, over die Hem vrezen, In eeuwigheid altoos dezelfde wezen; Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht,

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

1 Koningen 18:3
12... ik, uw knecht,
nu vrees den HEE-
RE van mijn jonk-
heid af.

KERKELIJK ACTUEEL

Een éénvoudige kerk

Er valt nog heel wat te winnen op het gebied van gastvrijheid in kerken, zo bleek uit een recent onderzoek. En zo komen er langzaam maar zeker steeds meer 'keurmerken' voor kerken. Want welke zijn er al niet en wat hebben die ons te zeggen?

Een groene kerk

Een kerk mag zich volgens de GroeneKerken-beweging groen noemen als zij actief aan de slag wil gaan met duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en het vergroenen van de eigen gemeenschap. Deelnemende kerken stappen bewust over op het gebruik van fairtrade en biologische koffie en maken de kerk schoon met biologische schoonmaakmiddelen. De verlichting is energiezuinig.

Een eerlijke kerk

Micha Nederland wil 'eerlijke kerken' activeren om zich in te zetten voor gerechtigheid dichtbij en ver weg. Kerken worden opgeroepen op de jaarlijkse zogeheten Michazondag stil te staan bij sociale en ecologische gerechtigheid en armoede en onrecht in deze wereld actief te bestrijden, door gemeentelieden aan te sporen om geen kleding meer te kopen die door kinderhanden is gemaakt.

Een missionaire kerk

MissieNederland biedt een platform voor kerken om hen toe te rusten een 'missionaire kerk' te zijn. Een missionaire gemeente is een getuigende gemeente, die zich bewust naar buiten richt en zich afvraagt hoe men onkerkelijke buurtbewoners kan bereiken. Om die reden komen er laagdrempelige kerkdiensten, zodat geïnteresseerde buurtbewoners zich aangesproken weten.

Een diaconale kerk

In een diaconale gemeente houden gemeentelieden elkaar vast en zijn ze er voor de naaste buiten de kerk. Het doel van een diaconale gemeente is dat men zich met kracht op de vorming van een ge-

meenschap binnen de kerk richt en daarbij het liefst met evenveel kracht zich als diaconale gemeente tot de wereld richt.

Een inclusieve kerk

In een 'inclusieve kerk' moet er ruimte zijn voor iedereen, is er totale gelijkheid en wordt er geen onderscheid gemaakt tussen verschillende relatievormen. Op deze wijze heeft de 'inclusieve kerk' overigens een andere invulling gekregen dan voorheen. Toen stond een inclusieve kerk voor de opvatting dat ook mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking zich thuis wisten in de kerk. Inmiddels staat door allerlei initiatieven de term dus vooral voor een LHBT+-vriendelijke kerk.

Een gastvrije kerk

Zogenaemde 'mystery guests' bezochten achterliggende maanden in opdracht van Alpha Nederland onaangekondigd tachtig kerken om die te beoordelen op hun gastvrijheid. Pinkstergemeenten kwamen daarbij als meest gastvrij uit de bus. De organisatie wil kerken aanmoedigen om aan de slag te gaan met het thema gastvrijheid en het zijn van een uitnodigende kerk.

Een kerk

En zo zijn er nog meer initiatieven die kerken aansporen oog en oor te hebben voor allerlei (deel)aspecten en meer of minder afzonderlijke thema's en doelgroepen: jongeren, ouderen, singles, eenzamen, asielzoekers, vluchtelingen, Israël en wat al niet meer. Wat hebben al deze initiatieven ons te zeggen?

Een christelijke kerk

Iedere zondagmiddag of -avond klinkt op veel plaatsen de eeuwenoude geloofsbelijdenis: "Ik geloof een heilige, algemene Christelijke Kerk". Hoe verhoudt zich dat tot een "Ik geloof een groene, eerlijke, missionaire, diaconale, inclusieve en gastvrije kerk"?

Afgezien van de concrete invul-

ling van genoemde thema's en de vraag of men daarbij de grenzen van Schrift en belijdenis in acht neemt -wat alleen al bij de 'inclusieve kerk' zeker niet het geval is-, moeten we wel oppassen om het kind met het badwater weg te gooien. Veel thema's hebben op zichzelf genomen Bijbelse noties. Wie zal ontkennen dat de eerste christengemeente in Handelingen 2 niet missionair en gastvrij is geweest? Wie zal durven beweren dat Micha 6 vers 8 ons vandaag de dag als gemeente niets te zeggen heeft? Maar wie zich zo focust op één bepaald thema, loopt het risico om het Evangelie te versmallen of te versimpelen. Tegelijk blijft het zeker nodig dat die 'heilige, algemene Christelijke Kerk' ook vandaag zoekt Bijbelse uitgangspunten concreet handen en voeten te geven. Mits de grondwaarheden van het christelijke geloof worden gekend en beoefend en daarbij verankerd zijn in onze belijdenis. En behoeft dát niet juist vandaag de grootste aandacht? Waar alleen al de Catechismusvraag 'hoe zijt gij rechtvaardig voor God?' in wezen een gepasseerd station is, krijgt het christelijke geloof een andere inhoud, de geestelijke boodschap een andere kleur en de kerkelijke gemeente een ander klimaat. Laat iedere kerk waar er een Schriftuurlijk-bevindelijke prediking wordt voorgestaan dan maar gewoon een éénvoudige kerk zoeken te blijven. In de zin van hoe de kanteekeningen bij Psalm 116 dat omschrijven: 'die zich niet verlaten op hun eigen kloekheid, maar op de Heere, wandelende oprecht in Zijn wegen.' Dan komt het met de Bijbelse eenheid van leer én leven zeker goed.

Ds. W.L. van der Staaij

Charles Hodge. De weg des levens. -1

Levensloop

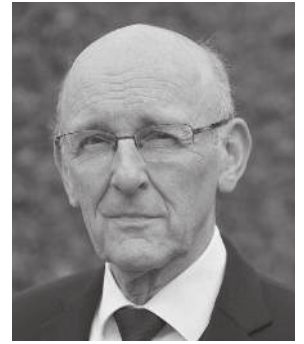
De Amerikaanse hoogleraar Charles Hodge (1797-1878) was een van de belangrijkste gereformeerde theologen van zijn tijd. Hij was hoogleraar aan het Princeton Theological Seminary. Hodge schreef het driedelige standaardwerk 'Systematic Theology' een dogmatiek. Hodge werd geboren in een presbyteriaans gezin. In 1815 ging hij theologie studeren. Hodge werd in 1822 benoemd als professor in de Oosterse en Bijbelse literatuur aan het Princeton Theological Seminary. Tegen de opkomende schriftkritiek heeft hij de verbale en volledige inspiratie van de Schrift verdedigd. De Heilige Schrift is volledig door Gods Geest geïnspireerd. Tot vlak voor zijn dood bleef Hodge verbonden aan het Princeton Theological Seminary. Ongeveer 3000 studenten hebben onder zijn leiding theologie gestudeerd. Hodge hechtte grote waarde aan het christelijk gezin waarin de huisgodsdienst oefeningen worden gehouden. Hodge beklemtoonde niet alleen dat het ware geloof een beleefd geloof is, maar ook dat het blijkt in handel en wandel.

De weg des levens

Wie Hodge in het hart wil kijken moet het boekje 'De weg des levens' ter hand nemen. Hij schreef dit voor het interkerkelijke American Sunday School Union, die zich onder meer inzette voor de theologische toerusting van volwassenen. De ondertitel luidt: 'Schriftuurlijk spreken over geloof en bevinding.' Hodge gaat op drie vragen in: Hoe weten wij dat de Bijbel Gods Woord is? Wat is de inhoud van de Bijbel? En welke gevolgen heeft de Bijbelse leer in ons leven als de Heilige Geest die toepast aan ons hart? Het gaat in acht van de negen hoofdstukken over de toepassing van de zaligheid.

De Schriften zijn het Woord van God

Het eerste hoofdstuk gaat over de Schrift als het Woord van God. In welke cultuur een mens ook opgroeit, hij moet zichzelf leren zien als een zondaar die verzoening met God nodig heeft. We lezen in het voorwoord van dr. P.de Vries: "Er zou sprake zijn van een voortgaande leiding van Gods Geest boven het Woord van God uit en in bepaalde gevallen ook wel tegen concrete uitspraken van Gods Woord in. Dit geluid horen we vandaag van meerdere kanten. We moeten ons niet laten imponeren als op deze wijze over Gods Geest en de leiding van Gods Geest wordt gesproken. Wat Gods Geest van ons wil en van ons vraagt, weten we uit de Bijbel. Die is het uiterlijke getuigenis van Gods Geest. In en door de bijbel spreekt God nog altijd rechtstreeks tot ons. Wel hebben we de verlichtende werking van Gods Geest nodig om het Woord van God op de juiste wijze te verstaan en telkens weer in ons leven concreet toe te passen." We willen deze woorden van harte onderstrepen. Hier komt heel wat tegenop in onze tijd vanuit een nieuwe hermeneutiek. We moeten eraan

vast houden dat de Heilige Geest ook in onze tijd niet tegen Gods Woord ingaat of zelfs het tegenovergestelde spreekt van wat in de Bijbel staat. 'En wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte, en de Morgenster opga in uw harten.' 2 Petrus 1:19.

Innerlijke bewijzen

De Heilige Geest overtuigt van de waarheid van Gods Woord. De Bijbel is bron en norm van alle ware Gods-kennis. Hodge was diep overtuigd van de onfeilbaarheid van de Bijbel. De Bijbel is gids voor de ware kennis van God en voor de reis naar het nieuwe Jeruzalem. De Bijbel geeft zelf blijk van haar Goddelijke oorsprong en gezag. De vervulling van de Bijbelse profetieën zijn een aanwijzing dat de Bijbel het werk van God is. Die heel de geschiedenis leidt naar Zijn raad. Hodge begint met de innerlijke bewijzen voor de Goddelijke oorsprong van de Schrift. De Schrift openbaart God in Zijn majesteit en heerlijkheid, maar ook Gods weg van verlossing en verzoening door het verzoenend werk van Christus waaraan wij deel krijgen door het geloof in Hem. De Schriften dragen het stempel van de Goddelijke volmaaktheden. Tot het inwendig bewijs dat de Bijbel Gods Woord is rekent Hodge ook de overeenkomst tussen alles wat er gezegd wordt over God, over de mens, over de verlossing en een toekomstige staat. De Bijbel stemt overeen met datgene waar ons geweten op aandringt. De Bijbel beschrijft de menselijke natuur op een manier die overeenkomt met de menselijke ervaring. De Persoon en het werk van Jezus Christus is een duidelijke onderstreping van de Goddelijke heerlijkheid.

Uitwendig bewijs

Het getuigenis van de Kerk is een onweerlegbaar bewijs van de waarheid van het christendom. Het berust op het getuigenis van een ontelbaar aantal mensen, onder omstandigheden die de gedachte aan een waanidee of bedrog uitsluiten. In de achterliggende eeuwen hebben miljoenen mensen, duizenden kerken en predikanten de Bijbel aanvaard en geloofd als het Woord van God. Daarnaast is er het bewijs vanuit de profetie. De voorspellingen aangaande de komst, het werk en het lijden van de Verlosser zijn precies vervuld. Dit onderstreept de Goddelijke inspiratie van de bijbel. Al het bovenstaande toont aan dat het ongeloof een grote zonde is.

Ds .A. van Heteren

Wedergeboorte-1

Isaac Ambrosius heeft geschreven over de wedergeboorte in het boek "De eerste, middelste en laatste dingen." Ondertitel: Wedergeboorte- heiligmaking-ellende en verlossing. Dit boek verschijnt voor het eerst sinds 1660 in een nieuwe Nederlandse vertaling (Ruth Pieterman en ingeleid door ds. O.M. van der Tang). Ambrosius leefde van 1604-1664. Hij is heel bekend vanwege zijn boek: 'Het zien op Jezus.'

TENZIJ

Ambrosius schrijft op blz. 37: "Voordat wij hier op aarde leven, worden wij geboren, en voordat wij in de hemel leven, worden wij opnieuw geboren. Evenals niemand in de wereld komt dan alleen door de eerste geboorte, zo is het onmogelijk dat iemand naar de hemel in een andere wereld gaat dan alleen door de tweede geboorte. Dit wijst ons op de noodzakelijkheid van de wedergeboorte."

Leerstuk

De Zaligmaker heeft dit duidelijk onder woorden gebracht in Johannes 3:3 'Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.' Deze woorden worden bekrachtigd met een tweemaal 'voorwaar.' Dit vinden we verder nergens in het Evangelie van Johannes. Al had Israël veel voorrechten, een nieuw hart en een nieuwe geest zijn onmisbaar nodig, wedergeboorte kan niet gemist worden. Door de wedergeboorte krijgt een mens een nieuwe naam en een nieuwe erfenis.

Bewijs

Zonder wedergeboorte is een mens onheilig en onbekwaam om de hemel in te gaan. Zonder heiligmaking zal niemand God zien (Hebr. 12:14). De ziel is misvormd door de zonde en verontreinigd. Ieder vermogen van de ziel is vol van ongerechtigheid. Het verstand verstaat de dingen Gods niet. De wil wil niets goeds. De gemoedsaandoeningen zijn ontreugd. Het geheugen is verontreinigd. Het geweten is verdoofd. Het lichaam is niets beter. Het hoofd bedenkt kwaad. De ogen kijken naar ijdelheid. De oren laten de zonde binnen. De tong vloekt en zweert. De handen bedrijven moord. De voeten lopen tot het kwaad. In zo'n toestand is wedergeboorte toch noodzakelijk. "Kan iemand de hemel binnengaan die helemaal naar de aarde ruikt?" (blz. 39).

God

Tenzij de wedergeboorte plaatsvindt is een mens Gods vijand. De Heere wordt 'Jehova' genoemd. Hij vervult Zijn beloften. Hij belooft loon aan de wedergeborenen. Maar hij vervult ook Zijn bedreigingen aan hen die de wedergeboorte missen. Ambrosius noemt de volgende eigenschappen van God: Zijn rechtvaardigheid, waarheid, verdraagzaamheid, heiligheid, toorn en macht. Al die eigenschappen staan vijandig tegenover de zondige mens. Daarom is wedergeboorte nodig.

Zonder Christus

Wie zonder wedergeboorte is, is zonder Christus. We lezen in 2 Kor. 5:17 'Indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel.' Er is geen hoop voor iemand die niet in Christus is. Christus is de enige Weg naar de hemel. Wie in Christus is, brengt goede vruchten voort. Alleen wedergeborenen ondervinden het nut van de verdienste van Christus.

Slaaf van de duivel

Wie niet wederom geboren is, is lid van het huisgezin van de hel. Dan verkeert de ziel in een ellendige slavernij. Wie de ingevingen van de duivel gehoorzaamt, is een slaaf van de duivel. Wat zal dan uw loon zijn? Gods Woord zegt: De bezoldiging der zonde is de dood. De dood uiteindelijk in het helse vuur. Wie is zo dwaas een leeuw te willen dienen die hem zal verslinden? Wij dienen van nature de briesende leeuw, de duivel, die rondgaat en zoekt wie hij kan verslinden. We lezen op blz. 40 "De samenvatting van alles is: zonder wedergeboorte geen Koninkrijk. Want hetzij wij een mens beschouwen ten aanzien van zichzelf, hetzij van God, of van Christus of van de satan, hij is (tenzij dat hij opnieuw geboren wordt) onheilig, Gods vijand, buiten Christus, in de satan."

Nuttigheid

Ambrosius schrijft (blz. 41): "Arbeid om wedergeboren te worden." Dat houdt niet in opnieuw in de buik van de moeder te gaan, zoals Nicodemus zei. Het ziet op het zaad van de genade in de buik van de kerk. "Nu dan, als uw ziel u lief is en u aan het eind van uw leven de hemel begeert te ontvangen, span u in om dit ene noodzakelijke ding (Lukas 10:42). te verkrijgen. Hef uw hart tot God op, opdat u afgewassen, gerechtvaardigd en geheilgd wordt in de Naam van de Heere Jezus (1 Kor. 6:11), en opdat u door de Geest van God in nieuwe wegen wandelt en met een nieuwe tong praat, als een nieuw schepsel, geschapen tot goede werken. Als u zo op God wacht in Zijn weg, dan vertrouw ik dat de Heere u in genade zal gedenken en Zijn Geest op u zal blazen. Dan zult u zo'n verandering in u ondervinden en gevoelen, dat u God voor eeuwig zult loven dat u aldus wedergeboren bent. En anders, hoe ellendig bent u, gelet op deze grendel op de hemeldeur, 'tenzij', om de onwedergeborenen buiten te houden! Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan net Koninkrijk Gods niet zien."

Ds. A. van Heteren

N.a.v. Isaac Ambrosius, *De eerste, middelste en laatste dingen, gebonden*, 922 blz., € 39,50, uitgeverij De Banier, Apeldoorn, in samenwerking met de stichting Gereformeerd Erfgoed, ISBN 978 90 8718 5534.

EFREM DE SYRIËR (306-373) EN DE GEBOORTE VAN CHRISTUS (2)

28 hymnen over de Geboorte

De vorige keer hebben we kennisgemaakt met Efreem de Syriër. We zagen toen dat zijn werk zich kenmerkt door een brede en diepe kennis van de Schrift. De Syrische kerkvader legt allerlei verrassende verbanden, vooral in zijn hymnen. Van die hymnen gaan er 28 over de geboorte van Christus. Al zijn ze in het Aramees geschreven, ze worden als verzameling meestal met een Latijnse titel aangeduid: 'De Nativitate'. Deze keer en de volgende keer verdiepen we ons in de negende hymne. Ik laat nu eerst de tweede en derde strofe volgen (in de vertaling van dr. L. van Rompay):

2 *'Zoon van de Schepper bent U. Als Maker*

Gelijkt U op Uw Vader: in de schoot hebt U een zuiver lichaam

Gemaakt, U hebt Zich ermee bekleed, U bent naar buiten gekomen,

En U hebt onze zwakheid met schittering bekleed,

In het erbarmen dat U meebracht van Uw Vader.

3 *Van Melchizedek, de grote priester, Hebt U de hysop; de troon en de kroon Van Davids geslacht; de afkomst en het geslacht*

Van Abraham. Welke vrouw kan zo tot haar Zoon

Spreeken als Uw moeder tot U?'

Lofzang op de Middelaar

Deze twee strofen bevatten één grote lofzang op de Heere Jezus als Middelaar. De drie vereisten voor de ene Middelaar tussen God en mensen worden hier in hymnische taal genoemd:

- Christus is allereerst echt God: 'Zoon van de Schepper bent U'. En: 'Als Maker gelijkt U op Uw Vader'.
- Tegelijk wordt Hij ook echt Mens. Immers, nadrukkelijk wordt Hij aan het slot van de derde strofe als Zoon van een moeder, Maria, aangeduid.
- En Hij is rechtvaardig Mens, Mens-zonder-zonde: 'In de schoot hebt U een zuiver lichaam

gemaakt, U hebt Zich ermee bekleed'.

In de eerste strofe wordt ook de bron bezongen waaruit de komst van Christus als Middelaar voortvloeit, de bron van Gods barmhartigheid: 'het erbarmen dat U meebracht van Uw Vader'.

Drie namen uit het Oude Testament

In de tweede strofe wordt de komst van Christus verder belicht aan de hand van drie namen uit het Oude Testament:

Allereerst valt de naam van Melchizedek, de priester-koning die Abraham zegende. Van hem heeft Christus de hysop, zo schrijft Efreem. In dat woord ligt een verwijzing naar het pascha, waarbij het bloed van het lam met een hysopstengel werd aangebracht aan de zijposten en bovendorpel van de deur. In enkele woorden zegt Efreem hier dus: Christus komt als de grote Priester der gerechtigheid. En het zal Zijn werk zijn om Zijn bloed te storten en toe te passen aan zondaarsharten. Vervolgens klinkt de naam van David. Christus heeft – zo schrijft Efreem – de troon en de kroon van David. Dat wil zeggen, dat Hij de grote Davidszoon is, Die in eeuwigheid zal regeren. Bovendien klinkt in de uitdrukking 'van Davids geslacht' dat Christus komt om het vervallen huis van David, waarin de zonde zulke diepe sporen getrokken had, weer op te richten.

Tenslotte wordt de naam van Abraham genoemd. Zijn 'afkomst en geslacht' ontleent Christus aan Abraham. Dat wil zeggen, dat Hij naar Zijn menselijke natuur uit het Joodse volk stamt. En dat Hij de beloften aan Abraham gedaan, volkomen vervult.

In deze negende hymne over de geboorte van Christus wordt de Zaligmaker ons dus getekend als de Zoon van Abraham, met de kroon van David op Zijn Middelaarshoofd en de hysopstengel in de hand.

De haven en de oneindige Zee

Dan volgen drie strofen waarin Efreem de moeder van de Heere Jezus sprekend invoert:

4 *'Tot een haven werd ik omwille van U, Oneindige Zee. Zie, de psalmen Van Uw Vader David en ook de woorden Van de profeten hebben als schepen Bij mij Uw grote rijkdom uitgeladen.*

5 *Uw vader David heeft voor U psalm Honderd en tien – een getal in twee delen – Als een kroon gevlochten en U aange-reikt, U, Zegevierende. Laat U hiermee kronen, Ga op en zet U aan de Rechterhand.*

6 *Een grote kroon is het die gevlochten is Met het getal honderd, waarmee Uw Godheid Is gekroond. Een kleine kroon, Van het getal tien, heeft het hoofd van Uw Mensheid Gekroond, U, Overwinnende.'*

Prachtig is de verwoording in strofe 4. De moeder van Christus wordt hier vergeleken met een haven. Er zijn twee punten van overeenkomst. Allereerst: Zoals een (begrensde) haven het water van de 'oneindige zee' in zich ontvangt, zo heeft Maria de Middelaar naar Zijn menselijke natuur in haar schoot ontvangen. Naar Zijn Goddelijke natuur is Hij echter oneindig en alomtegenwoordig.

Ten tweede is een haven ook de plaats waar schepen aanmeren en hun rijke vracht uitgeladen wordt. Dát is ook gebeurd bij de geboorte van Christus. Toen zijn 'schepen' vol rijke profetieën over Christus – zowel uit de profeten als de psalmen – aangemeerd en hun rijkdommen zijn uitgeladen. Dat wil zeggen: ze zijn bij Christus' geboorte in vervulling gegaan. (wordt vervolgd)

Ds. A.J.T. Ruis

Aspecten van de eredienst -4

Wat was het een nare tijd toen de kerkdiensten vanwege de coronapandemie werden geannuleerd en we voor lege kerken stonden te preken. Langzamerhand werd het bezoekersaantal weer opgevoerd en nu zijn we weer zo'n beetje tot de gebruikelijke gang van zaken teruggekeerd. De beantwoording van een vraag over de eredienst is wel wat uitgelopen, maar dit is het laatste artikel hierover.

Maar op menige plek wordt nog niet gecollecteerd. Tenminste niet op de manier zoals we gewend waren. De rondgang door de diakenen is vervangen door een deurcollecte en dan is er de mogelijkheid om digitaal te geven. De dienst der offeranden is echter een belangrijk aspect van de eredienst. Tijdens de dienst geven we onze gaven die bij ons worden opgehaald. Hopelijk keert de rondgang door de diakenen weer gauw overal terug. De diakonale rondgang komt zo beter overeen met de woorden van 1 Korinthe 16 vers 2: "Op elke eerste dag der week legge een ieder van u iets bij zichzelf weg", namelijk voor de armen in Jeruzalem toen.

De collectezak is niet bestemd voor briefjes met opmerkingen aan het adres van kerkenraad, organist of koster. Die kunnen op een andere manier geuit worden. Natuurlijk moet in de eredienst alle nadruk vallen op de prediking van Gods Woord. De preekstoel staat in het midden met daarop een open geslagen bijbel. De prediking moet ook qua lengte het hoofdaspect van de eredienst zijn. Over de prediking is veel te zeggen, ik ga nu in vogelvucht de zondagse eredienst door. Het is een verarming als de heidelbergse catechismus niet wordt bepreekt. De kennis van de leer is absoluut noodzakelijk. Bovendien worden we bij de catechismusprediking altijd weer met onze aandacht op de noodzaak van de kennis van de enige troost in leven en sterven bepaald. En wordt de catechismus niet of nauwelijks bepreekt, dan zit daar een verdacht luchtje aan. Vindt men het kennen van de drie stukken soms achterhaald? Is de catechismus misschien te ontdekkend? Bevalt het schriftuurlijk-bevindelijk karakter van ons belijdenisgeschrift soms niet? Dan zouden we vervolgens nog in kunnen gaan op de sacramenten. Maar we zijn na een eenvoudige vraag van een onzer lezers al weer veel te ver gegaan. Bovendien wordt er over allerlei onderwerpen ook in ons blad al menigmaal geschreven. En vergeet ons nieuwe boek: Uw gunst, Uw trouw, Uw Woord niet! Ik ben er heel blij mee en wens het in veler handen, zeker in die van onze jonge mensen. In dat boek komt heel veel aan de orde.

Maar om toch nog even op de eredienst terug te komen: wat is het groot dat we na de dienst onder zegenende handen de kerk mogen verlaten. De dienaar mag Gods zegen opleggen. Wat is de zegen toch rijk van inhoud: de Heere zij u genadig. De Heere zegene

u. De Heere geve u vrede. De liefde Gods zij met u. O, wat een heerlijke en onmisbare zaken. Denk toch groot van God Die bij machte en zeer gewillig is ons te zegenen met een eeuwige zegen. En dat alles omdat de Zoon een vloek wilde worden, onvoorstelbaar. En dat voor mensen die de eeuwige toorn van God zich waardig maken.

Ik hoorde eens iemand zeggen die gewoonlijk zat te verkommeren van geestelijke honger onder de prediking dat de slotzegen hem zo veel innerlijk verwondering en blijdschap gaf, dat hij er dagen goed mee is geweest! Tenslotte: laten we de onderlinge bijeenkomsten zeer hoog waarderen. Daar waar Gods Woord gepredikt wordt is de Heere Zelf immers aanwezig. Daar breidt de Zaligmaker Zijn liefdearmen uit naar een verloren zondaar en zondares. Daar werkt de Heilige Geest. Ja, daar gebeuren wonderen, groter wonderen dan de majestueuze schepping van hemel en aarde. Dode zondaren worden daar opgewekt. Levende zondaren worden daar door het hemels manna in leven gehouden. Daar grijpt mijn soms zo terneergeslagen ziel weer echt moed. Daar mag ik de lof zingen van Hem Die goed is voor een slecht mens. De Heere leeft en Hij werkt, ook vandaag!

Op de laatst gehouden conferentie van het LCJ in Lage Vuursche heb ik weer gemerkt dat de Heere Zijn Kerk in stand houdt. Onze grootouders maakten zich zorgen om onze ouders en onze ouders maakten zich zorgen om ons en wij maken ons weer zorgen om onze kinderen en kleinkinderen. Maar als het goed is bidden we voortdurend voor ons nageslacht. En wat is het groot als je dan onder jonge mensen het leven dat uit God is tegen komt. Ik heb er de Heere van Lage Vuursche tot Sliedrecht gedurig voor gedankt. En dan nog even dit: er zijn weer wat vragen binnen gekomen. Dus we gaan weer snel verder de volgende keer met de beantwoording daarvan. Excuses dat ik te lang op de vraag naar de eredienst ben ingegaan. Enige tijd geleden vroeg ik om even te stoppen met het insturen van vragen. Maar nu niet: als u een vraag hebt (zelfs als u zelf meent het antwoord te weten) stuur ze maar gerust in. Een ander heeft soms ook wat aan het antwoord op uw vraag.

Een hartelijke groet van ds. K. Hoefnagel

Lezen in de brief aan de Hebreeën (40)

De overdenking van het toekomstige leven. Daarover schrijft Calvijn in zijn Institutie een lang hoofdstuk. Een christen leeft in de verwachting van wat komt. Daar trekt zijn hart al heen en zijn z'n overdenkingen op gericht. De Heere heeft wel wegen en middelen om de Zijnen daarin te oefenen. "Onder welke soort van beproeving wij ook gebukt gaan, we moeten ons altijd dit doel ervan voor ogen houden dat we eraan wennen het tegenwoordige leven te verachten en als gevolg daarvan onszelf aansporen om het toekomstige leven te overdenken. De Heere weet namelijk heel goed hoezeer wij van nature geneigd zijn tot een redeloze liefde voor deze wereld, en daarom wendt Hij het meest geschikte middel aan om ons daarvan te weerhouden en te bevrijden van die redeloosheid, zodat we niet al te vasthoudend blijven hangen aan deze liefde. (...) We moeten vaststellen dat we hier niets dan strijd te zoeken of te verwachten hebben, en dat we de ogen moeten opheffen naar de hemel en denken aan de kroon die ons wacht." [3, 9, 1].

Met dit aspect van het christenleven te benadrukken, gaat de reformator in de lijn van de Hebreeënbrief. In 12 vers 22 en volgende roept de apostel zijn lezers op de blik te richten op het hemelse Sion, "de stad van de levende God" en op "de Middelaar van het nieuwe testament" en op "het bloed der besprenging..." Met het zicht op deze voorgestelde toekomst, leeft de christen het leven der hoop. Zo trekt hij door de aardse woestijn. Die hoop moet alle leed verzachten...

De schrijver sluit dit gedeelte van zijn brief af met een ernstige vermaning [25-27] en een bewogen appel [28, 29]. Immers, bij zulk een uitzicht op de hemelse heerlijkheid hoort een leven in eerbied en ontzag voor de Heere. Ja, zelfs wordt de toetssteen aangereikt met de bedoeling dat de Hebreeën zich beproeven of ze ook daadwerkelijk deel hebben aan dit heil in de Heere Jezus Christus. "Ziet toe, dat gij Hem die spreekt niet verwerpt." De geschiedenis van het volk Israël geeft hierin een droevig voorbeeld. "Want indien dezen niet zijn ontvloden die degene verwierpen welke op aarde Goddelijke antwoorden gaf, veel meer zullen wij niet ontvlieden, zo wij ons van Hem afkeren die van de hemelen is" [25]. Het is wel duidelijk dat hier verwezen wordt naar het gebeuren bij de Sinaï. Het volk was onderweg naar het land der belofte. Ze dachten allemaal dat ze daar wel zouden arriveren. Maar helaas, velen zijn omgekomen in de woestijn vanwege hun ongehoorzaamheid. Een afschuwend voorbeeld! Als zij al niet ontkwamen aan het oordeel van de Heere, hoeveel te meer hebben wij dan te vrezen, als we ons afwenden van Hem die vanuit de hemel tot ons spreekt.

Ja, nog dringender klinkt de vermaning. Eenmaal zal de Heere terugkomen om te oordelen levenden en doden. Dat zal het uiteindelijke gericht zijn. Dat zal plaatsvinden met indrukwekkende verschijnselen. Bij de wetgeving in de woestijn heeft de Heere de aarde laten beven. Maar "nog eenmaal zal Ik bewegen, niet

alleen de aarde, maar ook de hemel!" [26]. Deze wereld gaat voorbij, met haar begeerlijkheden. Blijken zal dat alles wat van deze aarde is, vergankelijk is. De eerste schepping zal verdwijnen. De Hebreeën – en ook wij – moeten beseffen "de verandering van de beweeglijke dingen", maar niet minder dat "blijven zullen de dingen die niet beweeglijk zijn" [27]. Het zal allemaal blijken op de dag van het oordeel. Wee, wie alsdan bevonden zal worden aan Zijn stem niet gehoorzaam te zijn geweest.

Een vermaning dus om Hem die spreekt, niet te verwerpen. Immers, vreselijk is het om buiten te Christus te zijn en zo te vallen in de handen van de levende God. In vers 28 smeedt de apostel deze ernstige waarschuwing om in een positieve opwekking. Het Koninkrijk der hemelen is een onwankelbaar Koninkrijk. De troon van de drie-enige God houdt stand in alle eeuwigheid. Geen macht is er die Zijn troon zal omverwerpen. Gods kerk zal dat Koninkrijk ook echt ontvangen. "Vrees niet, gij klein kuddeke. Het is uws Vader welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven", zo troostte de Heere Jezus al de Zijnen. Die toekomst is ontwijfelbaar. Daarom: "laat ons die genade vasthouden, door welke wij welbehaaglijk Gode mogen dienen, met eerbied en godvruchtigheid" [28]. In hoofdstuk 1 ging het over de engelen die de Heere dienen als gediensstige geesten. Maar hier gaat het over degenen die vanwege Gods genade de Heere dienen mogen, ooit volkomen. Genade voor goddeloze zondaren. Daar weten de engelen niet van. Het dienen van de Heere hier en nu vormt van het volkomen dienen al een preludium. Het vindt plaats "met eerbied en godvruchtigheid." Ook wel te vertalen als "met schroom en vrees." Deze woorden dringen tot het besef Wie de heilige God is. Hij bewoont de eeuwigheid. Ook wie door Gods genade weet van het vrijmoedig toegaan tot de troon van die genade, moet blijven beseffen dat die troon een troon van heiligheid is. Mijn ziel, herdenk met heilig beven, dat God met majesteit is bekleed!

Niet voor niets eindigt dit gedeelte van de Hebreeënbrief met de ontzaglijke woorden: "Want onze God is een verterend vuur" [29]. Een herinnering aan het vuur van Sinaï, genoemd in vers 18. Daar en toen was het te zien: de vreeswekkende glans van Gods majesteit. In dat licht is het een wonder dat hier toch wordt gesproken van "onze God". Dat kan alleen om Christus' wil.

Ds. J.M.J. Kieviet

BOEKBESPREKINGEN

Ds. J. Joppe, Ik zal u rust geven, gebonden, 128 blz., € 13,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3123 3.

De ondertitel luidt: 'Meditaties over troost in moeiten en zorgen.' Het is een uitgave in samenwerking met de Stichting Oase. Ieder krijgt te maken met moeiten en zorgen. Elk huis heeft zijn kruis: rouw, spanningen in het huwelijk, problemen in het gezin of op het werk, een handicap, een zwakke gezondheid of een ernstige ziekte. In dit boekje zijn 25 meditaties opgenomen over Bijbelgedeelten waarin sprake is van moeiten en zorgen, maar ook hoe de Heere kracht en sterkte geeft om verder te gaan. Het boekje wil vanuit de Bijbel in moeitevolle omstandigheden een oase bieden tijdens de woestijnreis van ons leven. We geven enkele regels door uit de meditatie over 2 Korinthe 12:9 'Mijn genade is u genoeg': "Als de Heere deze woorden op ons hart bindt, dan wordt het anders. Dan is de doorn niet weg en voel je nog elke dag de pijn, maar dan mag je zien op Hem die met doornen gekroond was, en dat onschuldig, om mij genade te kunnen schenken."

Ds. W.L. van der Staaij (red.), Uw gunst, Uw trouw, Uw Woord, ondertitel: 'Houvast in een veranderende kerk en samenleving', gebonden, 173 blz., € 18,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3204 9.

We zijn blij dat dit boek is uitgegeven. Veel onderwerpen worden behandeld. In de vorige aflevering van ons blad heeft ds. W.L. van der Staaij uitgebreid aandacht gegeven aan de inhoud van dit nieuwe boek. We gaan dit dus niet herhalen. Ieder hoofdstuk sluit af met een suggestie voor Schriftlezing en verdere verdieping en met enkele gespreksvragen. Goede wijn behoeft geen krans. Jong en oud, koop, neem en lees dit keurig uitgevoerde, inhoudsvolle boek.

B. Hoogwerff, Een nieuw huis, gebonden, 32 blz., € 12,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3192 9.

Een oud verhaal wordt naverteld in dit boekje met verwerkingvragen aan het eind van ieder hoofdstukje. Het boekje is voor het eerst uitgegeven in 1740. Het werd vroeger vanwege de manier van schrijven wel toegeschreven aan Bunyan. Echter Eduard van Harlingen (een chirurgijn) is de auteur. Het boekje is een allegorie over de bekering van een zondaar. Het is geschikt voor kinderen vanaf 7 jaar.

A. Jobse, De herder van Guangzhou, paperback, 151 blz., € 11,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 7866.

De ondertitel luidt: 'Samuel Lamb en de ondergrondse kerk in China.' Samuel Lamb (1924-2013) was voorganger in de Zuid-Chinese plaats Guangzhou. Hij

werd gearresteerd tijdens het bewind van Mao Zedong en bracht ruim twintig jaar door in strafkampen. Na zijn vrijlating pakte hij zijn werk weer op en mocht zien dat de kerk groeide. Een bekende uitspraak van Lamb was: "Hoe meer vervolging, hoe meer groei." Daarmee bedoelde hij niet alleen groei in aantal, maar ook persoonlijke geestelijke groei. Een indrukwekkend boek over het leven en lijden van Samuel Lamb.

Ds. M. Karens, Een Toevlucht van geslacht tot geslacht, Meditaties over Psalm 90, gebonden, 128 blz., € 15,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3180 6.

Het boekje bevat vijftientwintig meditaties over Psalm 90. Psalm 90 wordt wel een oudejaarspsalm genoemd. We citeren enkele regels uit het voorwoord "Hoe kort het leven ook is, het is lang genoeg om er Christus in te zoeken en te vinden. De Zoon van God had op aarde geen toevlucht. Hij is van God verlaten, opdat zondaren die God hebben verlaten een eeuwig thuis komen zouden ontvangen bij God." Op blz. 68 wordt ingegaan op de woorden 'En het uitnemendste van die is moeite en verdriet.' De kanttekening zegt terecht: "Als men in het best van zijn leven is, eer nog de oude dagen komen, zo is men al veel moeite en verdriet in deze wereld onderworpen." Het allerbeste van dit korte leven is al moeite en verdriet. Tenslotte geven we enkele regels weer van blz. 69 en 70 "Hoe is het in uw leven? Ondanks de moeite en het verdriet voelen we ons zo thuis op deze wereld. We hebben de Bijbel in huis, maar doen of we hier altijd zullen blijven. Of bent u door wedergeboorte een onderdaan van een andere Koning geworden? Dan bent u een geestelijke vreemdeling op aarde geworden. Wat is uw toekomstverwachting?"

Ds. W. Harinck, Tot vrijheid geroepen, paperback, 126 blz., € 12,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 3194 3.

Dit boekje bevat vijftientwintig Bijbelstudies over de Galatenbrief. Elk hoofdstukje sluit af met vragen. Onderstreept wordt dat er geen rechtvaardiging is uit de werken der wet. Goddelozen worden uit het geloof gerechtvaardigd om de verdiensten van Christus, uit louter genade. Zo heeft Luther het mogen beleven. Weet u daar ook van uit persoonlijke beleving?

Adriaan van Belzen, Verwachten wij die grote dag...?! Paperback, 276 blz., € 22,50, Uitgeverij Lucas boeken, Tholen, ISBN 978 9490 165 444.

De ondertitel luidt: 'Bezinning op de christelijke toekomstverwachting.' Het slot van artikel 37 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis vormt het uitgangspunt van dit boek. 'Daarom verwachten wij die grote dag met een groot verlangen om ten volle te genieten de beloften Gods in Jezus Christus, onze Heere.' Zeventien predikanten zijn geïnterviewd. Veel komt aan de orde: de tekenen der tijden, on vervulde beloften, de wederkomst, het laatste oordeel, hemel en hel. De

standpunten aangaande bepaalde zaken verschillen. De auteur sprak ook met ds. A.A. Egas. Het slot van dit gesprek willen we doorgeven: "Zou het er in de kerk (van Christus) anders uitzien als het zinnetje uit NGB artikel 37 meer in beoefening zou zijn? Ja, dat denk ik wel. Dan zouden we ons minder bekommeren om aardse zaken, dan zou de wereld minder invloed op ons uitoefenen. Wanneer we onze ogen opheffen naar boven om Christus uit de hemel te verwachten, krijgt het aardse leven steeds minder vat op ons en zoeken we de dingen die boven zijn, waar Christus is. Dan wordt onze wandel op aarde een hemelse wandel. Dan wordt het leven van de pelgrim op weg naar Sion voor een ieder zichtbaar: Hij hoort hier niet thuis. Hij is op weg naar zijn Vaderland."

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging
Met aandacht, zorg en respect
Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begrafenissen
Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".
www.vanstaverenbegrafenissen.nl
info@vanstaverenbegrafenissen.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk,
T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 30,- per jaar.
Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 36,- per jaar.
Advertentietarieven op aanvraag.
Contactadres Canada:
D. Kleinjan Tel. 905-627-8556
mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk
1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V.
donderdag 15 december 2022. Kopij graag bin-
nen donderdag 1 december 2022.

Boekpresentatie

Vrijdagavond 18 november is het boek "Uw gunst, Uw trouw, Uw Woord" gepresenteerd in de Christelijke Gereformeerde kerk te Baarendrecht. Het aantal aanwezigen was boven verwachting, daarom moest de presentatie in de kerk plaatvinden. Ds. K. Hoefnagel (waarnemend voorzitter van 'Bewaar het Pand') opende de avond. Ds. J.M.J. Kieviet en ds. A.J.T. Ruis hebben kort stilgestaan bij de vraag wat de Bijbel zegt over Gods trouw en wat het trouw-zijn aan Schrift en belijdenis inhoudt. De eerste exemplaren van het boek werden uitgereikt aan vier belijdeniscatechisanten uit Scheveningen. Daarna ging ds. W.L. van der Staaij in gesprek met de zaal. Ds. M.A. Kempeneers sloot de avond. We willen dit mooie, inhoudsrijke boek bij jong en oud van harte aanbevelen.

Advent

Wat het kerkelijke jaar betreft is de adventstijd weer aangebroken. In deze tijd wordt er gepreekt over teksten die naar het heilsfeit van de geboorte van Christus heenwijzen en de gemeente voorbereiden op de herdenking van de geboorte van Christus te Bethlehem. Is er verlangen naar de geboorte van Christus in uw hart of mag Hij daar door genade al geboren zijn?

Ds. W.L. van der Staaij

Met ingang van 23 november is het nieuwe adres van ds. W.L. van der Staaij: Anna Paulownastraat 117-9, 2518 BD Den Haag, tel. .ongewijzigd. (dus BD i.p.v. DB). We vermelden dit opnieuw omdat er in de postcode een foutje was ingeslopen.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

'Iedereen verdient een thuis.'

Daarom maakt Ontmoeting plaats.'

Dorthe, voorbegeleider bij Ontmoeting

Een eigen thuis; een plek die je eigenwaarde en een stuk onafhankelijkheid geeft. In ons werk merken we hoe erg cliënten verlangen naar een eigen plek waar zij op adem kunnen komen.

Een thuis vormt voor hen letterlijk de basis om te kunnen werken aan herstel. Daarom ben ik zo dankbaar dat ik door mijn werk bij Ontmoeting plaats kan bieden aan mensen die niet zelfstandig kunnen wonen. Samen werken we aan het oplossen van problemen op emotioneel, psychisch en praktisch gebied.

Wilt u mensen die het niet alleen redden een thuis bieden? Uw gebed en financiële steun zijn onmisbaar.

Ontmoeting
samen - leren - leven

Ja, ik geef een thuis!
Scan de QR-code
of ga naar
thuis.ontmoeting.org

UW ADVERTENTIE IN **KLEUR**?*

Neem contact op met de administratie!

** Alleen mogelijk op de achterzijde.*

Geef een kind als Precious (9) een kostbare toekomst!

Zijn moeder noemde hem Precious, kostbaar. Maar ze was te jong om voor hem te zorgen. Zo kwam hij bij Stéphanos. Nu zit hij in de tweede klas. Dankzij zijn sponsor hoort Precious over de Heere Jezus, en heeft hij een toekomst!

Word sponsor vanaf € 20 per maand!

Of doneer 4 kinderbijbels voor € 20

Algemeen
Nederlandsche
Bijbelvereniging
ANBI

Stéphanos
www.stephanos.nl

Ga naar stephanos.nl/ikhelp en word sponsor! Uw gift is welkom op NL74 RABO 0335 3074 50 of via de QR code.

Help mij theologie studeren!

De studiezin is groot. Materialen en geld ontbreken.

Doneer nu

NL65 RABO 0301 9573 63 o.v.v. 'Najaarsactie'

De SEZ steunt theologische scholen in Cuba en Spanje door (financiële) steun aan docenten en door het schenken van studieboeken en hulpmiddelen zoals printers.

www.sez.st/najaarsactie